

SOFOKLES A EURIPIDES – PRÁCE S TEXTY

Tematická oblast	Antika
Datum vytvoření	2. 6. 2013
Ročník	První ročník gymnázia
Stručný obsah	Úkoly jsou věnovány nejznámějším tragédiím Sofokla a Euripida. Slouží k procvičení a zopakování učiva na základě pracovních listů.
Způsob využití	Žáci pracují s texty, řeší jednotlivé úkoly, ve kterých musí vycházet ze svých znalostí a uplatnit také čtenářskou gramotnost. Součástí je i řešení daných úkolů.
Autor	Mgr. Martina Svízelová
Kód	VY_32_INOVACE_16_CSVI06

GYMNÁZIUM A JAZYKOVÁ ŠKOLA S PRÁVEM STÁTNÍ
JAZYKOVÉ ZKOUŠKY ZLÍN

Sofokles a Euripides - práce s texty

Sofokles - Oidipus král

TEXT Č. 1

Oidipus:

...

Kdo ví, čím rukou zhynul Laios,
syn Labdakův, nechť vše mi oznámí!
Tak poroučím. A má-li někdo strach,
že sebe sám by musel udati,
buď bez obav: jen zemi opustí
a jinak neutrpí zlého nic!

..

Však smlčíte-li, výzvy nedbajíce,
buď z bázně o druhá, neb o sebe,
pak poslyšte, co na to udělám:
Ať vrah je kdokoliv, já zapovídám
zde v zemi, které kraluji a vládnu,
jej přijímati k sobě, mluvit s ním

...

A klnu pachateli skrytému,
ať byl již sám, či více druhů měl:
jak bídně žil, tak bídně zloduch zhyň!
A kletba táž, jak svolal jsem ji naň,
i mne ať stihne, kdybych vědomě
snad choval pod svou střechou viníka!

1. O jaký okruh bájí se jedná?
2. Dokážete podle Oidipovy promluvy říct, jaké má hrdina vlastnosti?
3. Věděli byste na základě pověsti, proč Oidipus hledá vraha? Co ho k tomu nutí?
4. Čeho se viník dopustil? A jaký trest mu hrozí?
5. Kdo je viníkem? Věděli byste, jak k zločinu došlo?
6. V čem spočívá působivost tohoto textu?

TEXT Č. 2

Posel:

...

Bylť vrazil náhle dovnitř Oidipus,
a na něj hleděli jsme, kterak řádí.
On pobíhaje volal po meči
a hledal ženu, ne, ach, ženu ne,
však rodné lůno své i dětí svých.
Co zuřil, snad démon prozradil,
kde jest, z nás nikdo, kdož jsme byli tam.
I vzkřikl děsně, skočil, jak by mu
kdos cestu značil, přímo na dveře
a vyvrátiv je z čepů vpadl dovnitř –
a tam jsme uviděli jeho choť,
krk v provazové smyčce, oběšenu.
On zařval strašně, když ji spatřil tak,

a uvolnil hned provaz, nešťastník.
Jak leží nebohá tu na zemi-
a on – ach, to byl strašný pohled pak!
On strhl zlaté sponky z jejich rouch
a vzav je vrazil si je do očí
a přitom volal: „Nebudete zřít to,
co jsem páchal, co jsem strpět musel:
než ve tmě ty teď zřete, kterých nikdy
jsem neměl spatřit, těch však, po kterých
jsem s láskou toužil, nepoznejte již.“
Tak nařikaje stále pod víčka
se bodal...

Otázky:

1. Jak máme rozumět veršům: *a hledal ženu, ne, ach, ženu ne, / však rodné lůno své i dětí svých?*
2. Proč spáchala Iokasta (manželka Oidipa) sebevraždu?
3. Proč a jak se potrestal Oidipus?
4. Jaká autor volí slovesa?
5. Proč nás informuje o tragické události posel?

Euripides – Medea

Medea:

Ty bídníku – jak jinak mám tě oslovit
než tímto jménem hanby pro tvou zbabělost –
tys přišel ke mně, přišels, tvore odporný?

...

Já usmrtila draka věčně bdělého,
jenž chránil zlaté rouno stem svých závitů,
a jako spásná hvězda vzešel ti můj um.
Já zradila jsem otce i svůj rodný dům
a šla jsem s tebou do Iolků, v cizí kraj,
ach, vedena víc láskou nežli rozumem!
A přivodivši Peliovi strašnou smrt
skrz jeho dcery, strachu jsem tě zprostita.
A za to vše, ničemníku největší,
jsi ty mě zradil, vzal sis novou manželku,
ač máš už děti se mnou! – neboť bezdětnost
tvou novou lásku mohla by snad omluvit.

Otázky:

1. S kým Medea promlouvá? Jakými slovy pojmenovává dotyčného?
2. Které skutky zmiňuje?
3. Můžete poznat podle ukázky vlastnosti Medey? Jaká je?
4. Kdo to byla Medea? Odkud pocházela?
5. Co hrozného Medea spáchá? A proč vykoná takový čin?

Řešení

Řešení (Sofokles – text č. 1)

1. Jedná se o thébský okruh bájí. Celé drama se odehrává v Thébách.
2. Oidipus se chová jako král (král Théb), má sebevědomé vystupování, je odvážný, ctí mravy a jedná spravedlivě.
3. Dokud Oidipus viníka nepotrestá, bude Théby sužovat mor.
4. Viník zabil krále Laia, původního krále Théb a také Oidipova otce, což hrdina dosud neví. Pokud se dotýčný přizná, bude vyhoštěn, pokud se bude skrývat, bude proklet bídnou smrtí.
5. Sám Oidipus. Oidipus na cestě do Théb v lese narazil na krále Laia, aniž by věděl, že je to někdo urozený, a v hádce jej usmrtil.
6. Hrdina odsuzuje sám sebe, aniž by to tušil.

Řešení (Sofokles – text č. 2):

1. Iokasta byla manželkou i matkou Oidipa.
2. Iokasta zjistila, že je Oidipus její syn a že hrozná věštba se vyplnila.
3. Přestože se Oidipus snažil uniknout svému osudu, nepodařilo se. Zabil svého otce, vzal si za ženu svou matku a zplodil s ní děti. Oslepil se, aby se nemusel dívat na to, co způsobil.
4. Sofokles volí v první půlce velice dynamická slovesa (vrazil, řádí, volal, zuřil), která dramatizují promluvu.
5. Na scéně nebyly vyobrazovány krvavé scény, většinou byly zprostředkovány velmi působivě některým svědkem, tady poslem.

Řešení (Euripides – Medea):

1. Medea mluví se svým partnerem a otcem svých dětí (Iasonem). Používá citově zabarvená slova (hanlivá) – *bídník, tvor odporný, ničemník největší*.
2. Pro Iasona zabila draka, který hlídal zlaté rouno, zradila svého otce, opustila vlast. Zbavila Iasona nepřítele (Pelie).
3. Rozhořčená, zrazená, ale stále silná a hrdá. Kvůli Iasonovi se vzdala všeho, a on ji teď opouští.
4. Medea byla kolchidská princezna, která ovládala různá kouzla, proto bývá označována také jako čarodějnice.
5. Medea zabije své a Iasonovy dva syny, aby se mu pomstila, aby ho ranila. Byl to zoufalý čin zoufalé ženy.

Zdroje:

Text č. 1: SOFOKLES: Král Oidipus. Praha: Mladá fronta, 1976. s. 148-149. ISBN 23-073-76.

Text č. 2: SOFOKLES: Král Oidipus. Praha: Mladá fronta, 1976. s. 192-193. ISBN 23-073-76.

EURIPIDES: Medea. Praha: Mladá fronta, 1976. s. 273-274. ISBN 23-073-76.